

UCHWAŁA NR C/560/2024
RADY MIEJSKIEJ W BIAŁEJ PISKIEJ

z dnia 24 kwietnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Gminy Biała Piska na lata 2024-2030

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 5 i art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j.: Dz. U. z 2023 r., poz. 40 z późn. zm.), art. 2 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j.: Dz.U. z 2022 r., poz. 2123 ze zm.) oraz § 2 ust. 1 pkt 8 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-2030 (Dz. U. z 2023 r., poz. 2480) – **Rada Miejska w Białej Piskiej uchwala, co następuje :**

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Gminy Biała Piska na lata 2024-2030, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Białej Piskiej.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Białej Piskiej

Marek Grabowski

Załącznik do uchwały Nr C/560/2024
Rady Miejskiej w Białej Piskiej
z dnia 24 kwietnia 2024 r.

**GMINNY PROGRAM OCHRONY
ZDROWIA PSYCHICZNEGO
DLA GMINY BIAŁA PISKA
NA LATA 2024- 2030**

Spis treści

Wprowadzenie

I. Charakterystyka Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.

II. Diagnoza obszaru objętego Gminnym Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Gminy Biała Piska.

1. Mieszkańcy.....6
2. Zachorowalność na zaburzenia psychiczne według danych z Narodowego Funduszu Zdrowia.....7

III. Formy wsparcia i opieki na terenie Gminy Biała Piska.

1. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Piskiej.....7
2. Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Białej Piskiej.....8
3. Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna (PPPP)8
4. Placówki służby zdrowia10
5. Placówki Oświatowe11
6. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu.....12
7. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.....13
8. Powiatowy Urząd Pracy w Piszcu14

IV. Charakterystyka Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Gminy Biała Piska.

V. Źródła finansowania Programu

VI. Partnerzy Programu

VII. Realizacja Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Gminy Biała Piska.

1. Priorytety i obszary promocji zdrowia psychicznego zgodnie z Europejskim Paktem na rzecz Zdrowia i Dobrostanu Psychicznego 16
2. Obszary działania 17
3. Cel główny i cele szczegółowe programu.....20

VIII. Podsumowanie

Wprowadzenie

Jednym z głównych problemów współczesnego społeczeństwa jest wzrastająca liczba zachorowań na choroby psychiczne. Choroba psychiczna to stan, w którym dochodzi do zatarcia wyraźnej granicy między światem realnym, a światem urojeń i halucynacji. Powoduje ona, iż chorzy wycofują się z dotychczasowych kontaktów społecznych oraz następuje u nich osłabienie umiejętności związanych z wykonywaniem codziennych czynności.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi doświadczają społecznego wykluczenia w różnych obszarach życia społecznego, nie wychodzą z domu, zrywają wszelkie kontakty ze znajomymi, przyjaciółmi. Zaczynają żyć z nieświadomością pewnych zmian, sytuacji, w których się znaleźli. Ich życie ograniczone zostaje do ścian ich własnego domu. Zauważa się, że są źle traktowani w społeczeństwie z powodu uprzedzeń, negatywnych postaw czy dyskryminacji. Izolacja, marginalizacja i stygmatyzacja niepełnosprawnych z powodu zaburzeń psychicznych nadal mocno zaakcentowana jest w małych środowiskach, w których „wszyscy się znają” i „każdy o każdym wszystko wie”.

Zdrowie psychiczne oznacza brak objawów zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania. Bywa także określane jako harmonia w obrębie struktury osobowości, harmonia ze środowiskiem społecznym, dobre samopoczucie, zdolność do pracy, miłości i działalności twórczej. WHO opisuje zdrowie psychiczne jako „stan dobrego samopoczucia, w którym człowiek wykorzystuje swoje zdolności, może radzić sobie ze stresem w codziennym życiu, może wydajnie i owocnie pracować oraz jest w stanie wnieść wkład w życie danej wspólnoty”.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego – Jednostki organizacyjne i inne podmioty działające na podstawie ustawy o pomocy społecznej, zwane dalej „organami do spraw pomocy społecznej”, w porozumieniu z podmiotami leczniczymi udzielającymi świadczenia zdrowotne w zakresie psychiatrycznej opieki zdrowotnej organizują na obszarze swojego działania oparcie społeczne dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem, w zakresie edukacji, zatrudnienia oraz w sprawach bytowych.

W związku z powyższym, konieczne jest stworzenie, na każdym szczeblu, systemu, który zapewni społeczności lokalnej właściwą profilaktykę, opiekę i leczenie, zapobieganie piętnowaniu i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi, udoskonalenie informowania oraz upowszechniania wiedzy na ten temat.

I. Charakterystyka Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.

Dnia 30 października 2023 r. wszedł w życie Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030. Przepisy mają na celu przede wszystkim zapewnienie kompleksowej, wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy, a także kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych.

W Programie wskazano oraz podano analizie dane obrazujące ilość osób, u których diagnozuje się zaburzenia psychiczne, formy opieki zdrowotnej sprawowanej nad chorymi. Z danych wyraźnie wynika niepokojąca tendencja wzrostowa. Tym samym w Programie podkreśla się konieczność podjęcia działań na rzecz zapewniania osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb, prowadzenie działań zapobiegających stygmatyzacji i dyskryminacji takich osób oraz monitorowanie i ocenę skuteczności działań podejmowanych w ramach realizacji Programu.

Zadania powyższe ujęto z rozróżnieniem kompetencji podmiotów mających je realizować, i tak na przykład do ministra zdrowia należy monitorowanie postępów wdrażania przez NFZ psychiatrycznej środowiskowej opieki zdrowotnej, skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy, do ministra sprawiedliwości zapewnienie osobom przebywającym w placówkach penitencjarnych wymiaru sprawiedliwości, w szczególności w ośrodkach dla młodocianych, dostępu do opieki psychiatrycznej i wsparcia psychologicznego, a do organów gminnych między innymi udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach, itd.

Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 określa strategię działań mających na celu:

1. zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi kompleksowej, wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym;
2. kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, w szczególności zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Podmiotami biorącymi udział w realizacji Programu są ministrowie właściwi ze względu na cele Programu, Narodowy Fundusz Zdrowia, samorzady województw, powiatów i gmin.

W realizacji zadań wynikających z Programu mogą uczestniczyć również organizacje społeczne, stowarzyszenia, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne podmioty, które zakresem swojej działalności obejmują cele i zadania Programu.

Celami głównymi Programu są:

1. zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb,
2. prowadzenie działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi
3. monitorowanie i ocena skuteczności działań realizowanych w ramach Programu.

II. Diagnoza obszaru objętego Gminnym Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Gminy Biała Piska

Administracyjnie Gmina Biała Piska zlokalizowana jest na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego, w powiecie piskim. Zgodnie z podziałem geograficznym leży na Pojezierzu Mazurskim.

1. Mieszkańcy

Według stanu na dzień 31.12.2023 r. Gmina Biała Piska liczyła 10 756 mieszkańców, w tym 5367 kobiet i 5389 mężczyzn. Na przestrzeni ostatnich lat liczba mieszkańców Gminy Biała Piska stale maleje i taka tendencja utrzymuje się do dnia dzisiejszego. Przyczynę należy upatrywać głównie w migracji zarobkowej młodych ludzi oraz niskim przyroście naturalnym.

Gmina Biała Piska, podobnie jak cały region Warmii i Mazur, boryka się z problemem bezrobocia. Według stanu na dzień 31.12.2023 r. stopa bezrobocia w kraju wynosiła 5,1 %, w województwie warmińsko – mazurskim na koniec grudnia 2023 r. kształtowała się na poziomie 8,3 %, natomiast w powiecie piskim wynosiła 12,1 %.

Nie bez znaczenia pozostaje tendencja spadkowa i wzrost struktury wiekowej osób bezrobotnych. Dane statystyczne pokazują, iż maleje procent osób bezrobotnych do 25 roku życia oraz maleje procent osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia. Jest to sytuacja bardzo negatywna, ponieważ młodzi ludzie, często z dobrym wykształceniem, na początku swojej kariery zawodowej nie mogą znaleźć zatrudnienia. Sytuacja taka powoduje migrację tych osób za granicę bądź do większych miast. Natomiast starsze społeczeństwo, pozostaje w mieście, coraz gorzej radzi sobie z problemami życia codziennego (stres, problemy zdrowotne, itd.).

2. Zachorowalność na zaburzenia psychiczne według danych z Narodowego Funduszu Zdrowia.

Liczba osób chorych psychicznie w Polsce systematycznie rośnie we wszystkich kategoriach zaburzeń psychicznych. W badaniu EZOP II zaburzenia psychiczne w perspektywie całego życia ujawniło 26,5% uczestników (tj. w przeliczeniu na populację około 8 330,2 tys.). Do problemów o największym rozpowszechnieniu należały: zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu (7,3% -2307,7 tys.), napady lękowe (7,0%-2 215,5 tys.), fobie swoiste (4,9% - 1538,8 tys.), epizody depresji (3,9% - 1 213,0 tys.) i zaburzenia zachowania (3,8% - 1 191,7tys.).Wszystkie dostępne dane światowe wskazują na kilkakrotnie wyższe rozpowszechnienie zaburzeń depresyjnych. W przeglądzie badań populacyjnych prowadzonych przy użyciu tej samej metodologii stwierdzono wskaźniki rozpowszechnienia depresji w ciągu życia na poziomie 15,0% (w ciągu roku natomiast 5,5%). Wraz z pandemią wskaźniki te stały się jeszcze wyższe. Do przeciętnie najwcześniej (tj. przed osiągnięciem wieku dorosłego) ujawniających się w ciągu życia zaburzeń należą lęki w postaci fobii (swoiste -8,6 lat; społeczne -11,6 lat; agorafobia – 13,9 lat) i zaburzenia socjalizacyjne wieku rozwojowego (opozycyjno - buntownicze -12,0 lat, zachowania – 13,3 lat). Natomiast do zaburzeń rozpoczynających się przeciętnie najpóźniej (40 lat i więcej) należą epizody depresji (40,1 lat) i neurastenii (40 lat).

Źródło: DZ.U. z 2023 r. poz. 2480, Rozporządzenie Rady Ministrów z 30 października 2023r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.

III. Formy wsparcia i opieki na terenie Gminy Biała Piska

Na terenie Gminy Biała Piska funkcjonują placówki świadczące różne formy wsparcia i opieki dla mieszkańców gminy.

- 1. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Piskiej-** jednostka organizacyjna Gminy Biała Piska wykonująca na jej rzecz zadania z zakresu pomocy społecznej. W jej skład wchodzi następujące sekcje świadczące usługi osobom potrzebującym:
 - a) **Dział Pomocy Społecznej** – udziela pomocy w formie kierowania i umieszczania osób z zaburzeniami zdrowia psychicznego/z niepełnosprawnością intelektualną do DPS i innych placówek świadczących stacjonarną opiekę całodobową.

Tabela 1. Liczba osób skierowanych do placówek opieki całodobowej

Liczba chorych z terenu Gminy Biała Piska z zaburzeniami psychicznymi/z niepełnosprawnością intelektualną umieszczonych w DPS i innych placówkach opieki całodobowej	Liczba osób do 18 roku życia	Liczba osób powyżej 18 roku życia
20	-----	20

Źródło : MGOPS w Białej Piskiej

2. Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Białej Piskiej

Jako placówka wsparcia dziennego, w swojej bieżącej działalności, realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej, udzielając wsparcia społecznego 67 osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz osobom z zaburzeniami intelektualnymi, mającymi trudności z kształtowaniem swoich stosunków z otoczeniem. Zakres działalności PŚDS pozwala na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych podopiecznych, usamodzielnienie oraz integrację społeczną.

Skierowania do PŚDS w Białej Piskiej odbywają się w drodze decyzji administracyjnej, po przeprowadzonym wywiadzie środowiskowym. Pierwsza decyzja wydawana jest najczęściej na okres 6 miesięcy. Świadczenia udzielane są nieodpłatnie dla osób spełniających kryteria dochodowe, w pozostałych przypadkach odpłatność reguluje ustawa o pomocy społecznej.

Terapia zajęciowa mająca na celu aktywizację społeczną uczestników prowadzona jest w formie zajęć świetlicowych, plenerowych, integracyjnych i integracji międzypokoleniowej.

3. Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna (PPPP)

Placówka realizuje zadania zgodnie z rozporządzeniami Ministra Edukacji Narodowej, w tym m.in. w oparciu o rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2013r. poz. 532 ze zm.), o rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 01 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno -

pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. z 2013r. poz.199).

W zakresie prowadzonej działalności na rzecz ochrony zdrowia psychicznego poradnia:

Wspiera

- ✓ rodzicielstwo i pierwsze lata życia dziecka (funkcjonalne kryteria zdrowia psychicznego, tj. zaspokajanie potrzeb, realizację zadań rozwojowych, nawiązywanie konstruktywnych więzi z innymi),
- ✓ rodzicielstwo i pierwsze lata życia dziecka, w tym zwiększa wsparcie rodziców w ich umiejętnościach wychowawczych poprzez poradnictwo i konsultacje z rodzicami, terapię rodzin, prelekcje dla rodziców na terenie przedszkoli.

Promuje

- ✓ zdrowie psychiczne w szkołach poprzez szkolenie nauczycieli, prelekcje, zajęcia psycho-edukacyjne z dziećmi i młodzieżą np. na temat zapobiegania przemocy i szkodliwego używania substancji psychoaktywnych i innych środków uzależniających, zajęcia rozwijające kompetencje psychospołeczne, w tym umiejętność negocjacyjnego rozwiązywania konfliktów.

Zapobiega

- ✓ zaburzeniom psychicznym dzieci i młodzieży poprzez zajęcia psychoedukacyjne z dziećmi i młodzieżą, prowadzenie terapii rodzin, diagnozy i terapii dzieci oraz młodzieży zagrożonych wystąpieniem zaburzeń psychicznych, zaburzeń zachowania i niedostosowania społecznego,
- ✓ wystąpieniu depresji i samobójstwom poprzez diagnozę, psychoedukację, poradnictwo i terapię dzieci oraz młodzieży, wykazujących problemy emocjonalno-społeczne, po próbach samobójczych zgodnie ze zgłaszanym zapotrzebowaniem.

Prowadzi

- ✓ systematyczne poradnictwo rodzicom, dzieciom, młodzieży w stanach kryzysu psychicznego oraz interwencję kryzysową, zgodnie ze zgłaszanym zapotrzebowaniem na tego typu usługi
- ✓ diagnozę dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym, po diagnozie wydaje stosowne opinie, orzeczenia z zaleconymi do realizacji formami pomocy psychologiczno – pedagogicznej dzieciom i młodzieży.

- ✓ diagnozę osób z zaburzeniami psychicznymi i upośledzeniem umysłowym z zakresu doradztwa zawodowego, warsztaty zawodoznawcze dla młodzieży w szkołach, indywidualne konsultacje z zakresu planowania i wyboru dalszej drogi kształcenia.

4. Placówki służby zdrowia :

a) Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej Szpitala Powiatowego w Piszcu

Szpital w swoich strukturach posiada poradnię zdrowia psychicznego, a do konsultowania pacjentów korzysta z usług podmiotu zewnętrznego.

b) Niepubliczne Zakłady Podstawowej Opieki Zdrowotnej (NZPOZ)

W gminie Biała Piska funkcjonują trzy niepubliczne zakłady podstawowej opieki zdrowotnej, w miejscowości Biała Piska, Drygały oraz resortowe w Bemowie Piskim. Świadczą one usługi przede wszystkim w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej oraz ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (np. poradnia ginekologiczna).

Ponadto w obiektach zakładów świadczone są praktyki lekarskie prywatne: stomatologia.

c) Poradnia Zdrowia Psychicznego :

PZP udziela świadczeń indywidualnych w zakresie psychiatrycznym i psychologii.

Zadania:

diagnostyka, leczenie, wczesna rehabilitacja, diagnostyka psychologiczna, psychoedukacja, działania profilaktyczne, orzecznictwo, konsultacje dla lekarzy POZ, kierowanie na badanie diagnostyczne, kierowanie pacjentów z ostrymi zaburzeniami psychicznymi na leczenie stacjonarne. PZP współpracuje z NZOZ, MOPS/ŚDS, WZLP w Olsztynie i Szpitalem Psychiatrycznym w Węgorzewie.

d) Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Piszcu

Zadania :

psychoterapia uzależnień od alkoholu, pomoc rodzinom osób uzależnionych i współuzależnionym, diagnoza psychologiczna, konsultacje psychiatryczne dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych, internetu, hazardu, od środków chemicznych, poradnictwo w sytuacjach problemowych, działalność profilaktyczna.

W ramach poradni prowadzone są :

- ✓ zajęcia terapeutyczne dla osób uzależnionych od alkoholu,
- ✓ terapia radzenia sobie ze złością.

e) **Pielęgniarki Środowiskowe/ rodzinne (PŚ/R)**

Pielęgniarki środowiskowe/rodzinne realizują kompleksową opiekę pielęgniarską nad jednostką, rodziną, społecznością w środowisku zamieszkania z uwzględnieniem miejsca wykonywania świadczenia, obejmując opieką:

- ✓ zdrowych i chorych niezależnie od płci i wieku,
- ✓ osoby niepełnosprawne,
- ✓ osoby w stanie terminalnym.

5. **Placówki Oświatowe**

a) **Przedszkola** na terenie Gminy Biała Piska funkcjonuje jedno przedszkole. Placówka ta świadczy działania na rzecz dzieci w zakresie ochrony zdrowia psychicznego poprzez stwarzanie atmosfery sprzyjającej kształtowaniu u dzieci pełnego poczucia bezpieczeństwa (fizycznego i psychicznego) i akceptacji bez względu na wygląd lub status społeczny. Formy i metody pracy stosowane przez nauczycieli, tj. zabawy wyciszające i relaksacyjne, ruchowe, przestrzeganie określonego rytmu dnia oraz organizowanie wycieczek i spacerów sprzyjających ochronie zdrowia psychicznego. Zajęcia profilaktyczne skupiają się na poznaniu przez dziecko zasad współżycia społecznego i wzmacniania więzi emocjonalnej dziecka z rodziną, rówieśnikami, samoakceptacji, kształtowania zamiłowania do przyrody rozwijanie sprawności fizycznej, edukacji teatralnej, poznanie zasad racjonalnego odżywiania, itd. Z rodzicami ujawniającymi niepokojące zachowania ich dzieci, prowadzone są indywidualne rozmowy i wywiady dot. funkcjonowania dziecka poza przedszkolem. W razie potrzeby, rodzice przekonywani są o skierowaniu dziecka na specjalistyczne badania lub konsultacje do PPPP.

b) **Szkoły podstawowe, szkoła średnia**

W szkołach wszystkich poziomów, w ramach działalności profilaktyczno – edukacyjnej, prowadzone są zajęcia grupowe z uczniami związane z przeciwdziałaniem zjawiskom uzależnień, przemocy, dotyczące tematyki zaburzeń psychicznych, zajęcia integracyjne, promujące zdrowy tryb życia,

warsztaty rozwijające umiejętności społeczne, komunikacyjne, radzenia sobie ze stresem, wzmacniające motywacje i samoocenę. Zajęcia prowadzą wychowawcy, nauczyciele, psycholog szkolny oraz zaproszeni specjaliści (spektakle, koncerty, profilaktyczne, pogadanki). W przypadku zauważenia u ucznia niepokojących symptomów w zachowaniu się, prowadzone są rozmowy z uczniem i rodzicami. Na wniosek rodzica dziecko kierowane jest na badania do PPPP. Wobec uczniów, u których zdiagnozowano zaburzenia psychiczne, na wniosek PPPP organizuje się nauczanie indywidualne.

W gminnych placówkach oświatowych zatrudniony jest psycholog.

Potrzeby :

- zwiększenie środków finansowych przeznaczonych na: doszkalcenie nauczycieli materiały psychoedukacyjne, oraz organizowanie dla młodzieży spektakli profilaktycznych,
- wyposażenie placówek oświatowych w narzędzia diagnostyczne wspierające diagnozę zaburzeń z zakresu zdrowia psychicznego,
- dostęp do lekarza psychiatry dzieci i młodzieży oraz psychoterapii młodzieży z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin,
- większy przepływ informacji pomiędzy instytucjami wspierającymi osoby z zaburzeniami psychicznymi (informatory z wykazem osób, placówek udzielających pomocy, możliwych form pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie miasta),
- prowadzenie przez specjalistów warsztatów dla uczniów, rodziców i nauczycieli z zakresu zaburzeń w odżywianiu (anoreksja, bulimia), negatywnych skutków stosowania środków uzależniających, zajęć nt. przyczyn zaburzeń emocjonalnych u dzieci (rodzina, stres, negatywne presje rówieśnicze, brak umiejętności zaspakajania potrzeb w sposób konstruktywny),
- opracowanie procedur postępowania w sytuacjach szczególnych zagrożeń związanych z zażywaniem środków odurzających i substancji psychotropowych (psychoaktywnych), z uwzględnieniem zadań osób podejmujących interwencje.

6. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu

Placówka realizuje zadania na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym zaburzonych psychicznie i osób upośledzonych intelektualnie na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia

1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r., poz. 44 ze zm.)

Do podstawowych zadań placówki należy: opracowywanie i realizacja powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie: przestrzegania praw osób niepełnosprawnych; współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowywaniu i realizacji programów dotyczących osób niepełnosprawnych; podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności; współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej tych osób; dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych; dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych; dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze; dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych; dofinansowanie rehabilitacji dzieci i młodzieży oraz dofinansowanie kosztów tworzenia i działania Warsztatów Terapii Zajęciowej.

7. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności wydaje orzeczenie o:

-zaliczeniu osób, które nie ukończyły 16 roku życia do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspakajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku,

-znacznym stopniu niepełnosprawności - zalicza się do niego osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji,

-umiarkowanym stopniu niepełnosprawności - zalicza się do niego osobę o naruszonej sprawności organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych,

-lekkim stopniu niepełnosprawności - zalicza się do niego osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy w porównaniu do zdolności, jakie wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażania w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne. Zaliczenie do stopnia niepełnosprawności może być orzeczone na stałe lub okresowo.

8. Powiatowy Urząd Pracy w Pisz

Świadczy usługi na rzecz osób niepełnosprawnych w tym osób z zaburzeniami psychicznymi i osób z niepełnosprawnością intelektualną poprzez usługi rynku pracy, tj. pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i informację zawodową, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy i organizację szkoleń, które realizowane są przez instrumenty, tj. staże, szkolenia, jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, zwrot pracodawcy kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego lub poszukującego pracy, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, przygotowanie zawodowe dorosłych. Przez Powiatowy Urząd Pracy nie są tworzone i dotowane miejsca pracy na poziomie samorządów lokalnych z zapewnieniem ścisłej współpracy instytucji opieki psychiatrycznej, pomocy społecznej, organizacji pozarządowych działających na rzecz osób chorujących psychicznie, z niepełnosprawnością intelektualną oraz niepełnosprawnych z powodu zaburzeń psychicznych.

Powiatowy Urząd Pracy wspiera działania klubów integracji społecznej oraz organizuje prace interwencyjne i społecznie użyteczne. Aktywizacja osób niepełnosprawnych z powodu zaburzeń psychicznych i niepełnosprawnych intelektualnie polega na szczególnej pomocy ze strony doradcy zawodowego i lidera klubu pracy. Źródłem finansowania podejmowanych działań PUP jest fundusz pracy, PFRON oraz Europejski Fundusz Społeczny Plus w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027. Projekty realizowane są do osób bezrobotnych w tym osób z niepełnosprawnością to: „**Aktywizacja zawodowa osób w powiecie piskim (I)**„ oraz „**Aktywizacja zawodowa bezrobotnych w powiecie piskim (II)**”.

IV. Charakterystyka Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Gminy Biała Piska.

Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Gminy Biała Piska, zwany dalej „GPOZP”, został opracowany w oparciu o założenia rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 października 2023r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (Dz. U. z 15 listopada 2023 r. poz. 2480), który określa zadania gmin w zakresie jego realizacji. W związku z powyższym GPOZP obejmuje swoim zakresem promocję zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym, zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej oraz powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.

Adresatami programu są mieszkańcy Gminy Biała Piska. Zadania GPOZP są kierowane zarówno do dzieci, młodzieży i osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi, jak też do ich rodzin oraz do mieszkańców zdrowych.

V. Źródła finansowania Programu

Finansowanie Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego:

- środki własne gminy,
- Narodowy Fundusz Zdrowia,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- środki własne partnerów Programu

VI. Partnerzy Programu

Program będzie realizowany we współpracy z podmiotami, które można określić, jako pożądane ze względu na realizowane zadania, jak też podmiotami podlegającymi samorządowi gminnemu.

Podmioty pożądane:

- Poradnia Zdrowia Psychicznego w Piszcu,
- Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Piszcu,
- Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Piszcu,
- Powiatowy Urząd Pracy w Piszcu,
- SP ZOZ Szpital Powiatowy w Piszcu,

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu,
- zakłady opieki zdrowotnej funkcjonujące na terenie Gminy Biała Piska,
- Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Białej Piskiej,
- organizacje pozarządowe.

Podmioty podlegające samorządowi gminnemu:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Piskiej,
- szkoły podstawowe,
- przedszkole.

VII. Realizacja Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Gminy Biała Piska

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r. określa działania dotyczące profilaktyki, podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej, organizacji usług specjalistycznych, działania środowiskowych domów samopomocy i domów pomocy społecznej, nauki i zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym, zorganizowania rehabilitacji leczniczej, społecznej i zawodowej, postępowania leczniczego wobec chorego psychicznie i organizacji oparcia społecznego. Oparcie społeczne obejmuje podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, organizowanie w środowisku działań samopomocowych, udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej i innych świadczeń wynikających z ustawy o pomocy społecznej.

Ogólnym celem GPOZP jest zapewnienie osobom zaburzonym psychicznie dostępu do opieki zdrowotnej i innych form pomocy, umożliwiających życie w środowisku rodzinnym i społecznym. Aby osiągnąć zamierzony cel, konieczne jest wzmocnienie współpracy pomiędzy placówkami pomocy społecznej, ochrony zdrowia, jednostkami samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi wspierającymi chorych i ich rodziny, poprzez realizację niżej określonych celów głównych i szczegółowych oraz zadań.

1. Priorytety i obszary promocji zdrowia psychicznego zgodnie z Europejskim Paktem na rzecz Zdrowia i Dobrostanu Psychicznego.

Priorytety

- Zapobieganie samobójstwom i depresji.
- Zdrowie psychiczne wśród młodych ludzi, a edukacja.
- Zdrowie psychiczne w miejscu pracy.

- Zdrowie psychiczne ludzi starszych.
- Zwalczenie uprzedzeń i wykluczenia społecznego.

2. Obszary działania

Wspieranie rodzicielstwa i pierwszych lat życia

- Zwiększenie wsparcia rodziców i ich umiejętności, szczególnie w rodzinach z grup ryzyka.
- Zmniejszenie liczby kobiet pijących w czasie ciąży i promocja abstynencji w tym okresie oraz zwiększenie wiedzy o negatywnym wpływie alkoholu na płód.
- Zwiększenie dostępności do przedszkoli dla dzieci z rodzin z grupy ryzyka.

Zmniejszenie upośledzenia społecznego i zapobieganie stygmatyzacji

- Podejmowanie działań ograniczających wykluczenie społeczne i dyskryminację.
- Zmniejszenie liczby osób izolowanych społecznie i naznaczonych z powodu swoich przekonań lub zaburzeń psychicznych.

Wspieranie zdrowego psychicznie starzenia się

- Promowanie zdrowia psychicznego, w celu poprawienia jego w populacji starzejących się osób.
- Przeciwdziałanie dyskryminacji osób starszych.
- Wpływanie na akceptację, przestrzeganie i podporządkowanie się legislacji i polityce promującej zdrowie i dobre samopoczucie ludzi starszych.

Promocja zdrowia psychicznego w szkołach

- Zwiększenie w szkołach liczby metod profilaktyki zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży z grup ryzyka.
- Zwiększenie uczestnictwa dzieci i młodzieży, niechodzących do szkoły, w edukacji oraz programach promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym.

Promocja zdrowia psychicznego w miejscu pracy

Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy postawiła sprawę jasno: firmy muszą gwarantować i dbać o dobrostan psychiczny swoich pracowników. Wykrywanie i reagowanie na dyskomfort psychiczny pracowników powinno być celem każdej organizacji. Ryzyko psychospołeczne związane z doświadczaniem przez pracownika stresu, niepokoju lub depresji związanej z mobbingiem wiąże się

z wysokimi kosztami, zarówno pod względem ludzkim, jak i ekonomicznym. Może powodować między innymi zwolnienia chorobowe, zwiększone ryzyko wypadków i niską produktywność. Nadszedł czas, aby firmy zdały sobie sprawę, jak ważne jest promowanie zdrowia psychicznego w miejscu pracy.

Promowanie zdrowia psychicznego w celu rozwiązania problemów w miejscu pracy

- wykrywanie dyskomfortu psychicznego pracowników,
- zapewnienie odpowiednich warunków pracy, w których dba się o zdrowie psychiczne,
- podniesienie świadomości pracowników na temat zdrowia psychicznego,
- edukacja pracowników na temat objawów problemów psychicznych.

Zapobieganie depresji i samobójstwom

- Stwarzanie możliwości do zmniejszenia osób cierpiących na depresję.

Zapobieganie przemocy i szkodliwemu używaniu substancji psychoaktywnych i innych środków uzależniających.

Zmniejszanie agresji i przemocy w społeczności lokalnej. Ograniczanie szkód spowodowanych przez alkohol i narkotyki. Działania profilaktyczne w zakresie ochrony zdrowia psychicznego są podejmowane przede wszystkim wobec dzieci, młodzieży, osób starszych oraz osób znajdujących się w sytuacjach kryzysowych. Działania te mają większe szanse na powodzenie, gdy więcej jednostek i grup społecznych jest w nie zaangażowane. Stan zdrowia psychicznego jest uzależniony od stylu życia, środowiska fizycznego, czynników genetycznych oraz aktywności jednostek w celu zachowania i ochrony swego zdrowia. Celem nadrzędnym w ochronie zdrowia psychicznego stanie się kształtowanie u ludzi zdrowego stylu życia, mianowicie postaw i umiejętności sprzyjających zdrowiu i zapobiegające zachowaniom szkodliwym.

3.Cel główny i cele szczegółowe programu:

Cel główny:

Profilaktyka zdrowia psychicznego.

Cele szczegółowe:

1. Upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu.
2. Kształtowanie zachowań prozdrowotnych.
3. Ochrona dzieci przed przemocą.

Cel główny:

Zapewnienie wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi w ich środowisku zamieszkania.

Cele szczegółowe:

1. Poradnictwo i konsultacje dla osób zagrożonych zaburzeniami psychicznymi, oraz ich rodzin.
2. Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zapewnienie wsparcia osobom zagrożonym zaburzeniami psychicznymi oraz z zaburzeniami psychicznymi w ich środowisku zamieszkania

<p>1. Kierowanie na badania dzieci oraz młodzież, u których występują zaburzenia zachowania oraz istnieje zagrożenie wystąpienia zaburzeń psychicznych do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.</p>	<p>Placówki oświatowe z terenu Gminy Biała Piska</p>	<p>2024-2030</p>	<p> sprawozdanie dla Burmistrza Białej Piskiej do końca lutego każdego roku</p>
<p>2. Udzielanie pomocy pedagogiczno-psychologicznej dzieciom i młodzieży w przedszkolach, szkołach.</p>	<p>Placówki oświatowe z terenu Gminy Biała Piska</p>	<p>2024-2030</p>	<p> sprawozdanie dla Burmistrza Białej Piskiej do końca lutego każdego roku</p>
<p>3. Porady i konsultacje dla rodziców dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi na temat opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.</p>	<p>Placówki oświatowe z terenu Gminy Biała Piska</p>	<p>2024-2030</p>	<p> sprawozdanie dla Burmistrza Białej Piskiej do końca lutego każdego roku</p>
<p>4. Porady i konsultacje dla osób zagrożonych zaburzeniami psychicznymi osób, z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin na temat pomocy: zdrowotnej, bytowej, mieszkaniowej</p>	<p>Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Piskiej, Asystent rodziny, Placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białej Piskiej</p>	<p>2024-2030</p>	<p> sprawozdanie dla Burmistrza Białej Piskiej do końca lutego każdego roku</p>
<p>5. Kierowanie do Domów Pomocy Społecznej osób przewlekle psychicznie chorych</p>	<p>Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Piskiej</p>	<p>2024-2030</p>	<p> Sprawozdanie dla burmistrza Białej Piskiej do końca lutego każdego roku</p>

6. Współpraca ze służbami opieki psychiatrycznej oraz z lekarzami rodzinnymi.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Piskiej, Asystent rodziny, placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białej Piskiej	2024-2030	sprawozdanie dla Burmistrza Białej Piskiej do końca lutego każdego roku
7. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Piszcu w zakresie zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Piskiej, Asystent rodziny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białej Piskiej	2024-2030	sprawozdanie dla Burmistrza Białej Piskiej do końca lutego każdego roku
8. Współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami i firmami w zakresie zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Piskiej, Asystent rodziny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białej Piskiej	2024-2030	sprawozdanie dla Burmistrza Białej Piskiej do końca lutego każdego roku
9. Porady i konsultacje dla rodziców na temat przyszłości zawodowej dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi	Placówki oświatowe terenu Gminy Biała Piska - doradca zawodowy w placówkach oświatowych	2024-2030	sprawozdanie dla Burmistrza Białej Piskiej do końca lutego każdego roku
Skoordynowanie różnych form opieki i pomocy:			
1. Realizacja, koordynowanie i monitorowanie Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego	MGOPS	2024-2030	

Przewidywane efekty wynikające z realizacji programu

1. Zwiększenie świadomości na temat profilaktyki i ochrony zdrowia psychicznego.
2. Reintegracja społeczna osób borykających się z problemem zaburzeń psychicznych.
3. Poprawa sprawności psychofizycznej oraz zmniejszenie liczby zachorowań.

Wskaźniki monitorowania

1. Liczba podjętych działań edukacyjno-informacyjnych,
2. Liczba osób objętych psychoedukacją,
3. Liczba uczestników szkoleń, programów, akcji, itp.,
4. Liczba programów szkoleń i osób zatrudnionych.

Koordinator programu

Koordinatorem i monitorowaniem programu zajmie się Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Piskiej.

Podsumowanie

W ostatnich latach uległ zmianie pogląd środowiska psychiatrycznego w zakresie leczenia i opieki nad chorymi psychicznie. Odchodzi się od leczenia pacjentów w dużych szpitalach na rzecz leczenia i opieki w środowisku pacjenta. Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego nakłada na samorządy lokalne tworzenie systemu środowiskowego wsparcia dla chorych psychicznie i ich rodzin. System taki powinien zawierać szeroki wachlarz usług świadczonych zarówno przez instytucje pomocowe jak i działające na terenie samorządu organizacje pozarządowe. Pozyskiwanie środków finansowych przez instytucje i organizacje społeczne pozwala na realizację różnorodnych form oparcia społecznego wobec osób niepełnosprawnych. Szczególnie ważnym aspektem tych działań jest realizowanie programów edukacyjnych, służących tworzeniu pozytywnego wizerunku osoby chorej psychicznie w społeczeństwie oraz upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu. Realizacja programów zakłada między innymi aktywizację chorych psychicznie, poprawę realnych warunków życia i powrót na rynek pracy. Duże znaczenie ma profilaktyka zaburzeń psychicznych, która powinna obejmować dzieci i młodzież, szkół i jednostek pomocy społecznej. Wsparcie środowiskowe chorych psychicznie i ich rodzin przynosi korzyści ekonomiczne i społeczne. Rozwiązaniem jest m.in. pomoc świadczona przez Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Białej Piskiej. Skoordynowane działania wielu podmiotów, a więc opieki zdrowotnej i jednostek pomocowych ma na celu zapobieganie nawrotom choroby i obniżałoby koszty leczenia i opieki nad chorym.

W tworzeniu środowiska wspierającego dużą rolę odgrywa społeczność lokalna i podejmowanie inicjatyw oddolnych. Płaszczyzną działań w obszarze pomocy społecznej powinna być szeroko rozumiana współpraca wszystkich podmiotów posiadających wiedzę, doświadczenie, kompetencje i zasoby w pracach nad wyrównywaniem szans i włączaniem osób niepełnosprawnych w życie społeczeństwa. Niniejszy GPOZP odnosi się do wszystkich aspektów ochrony zdrowia psychicznego.

Sporządziła:

Kamila Piwowarska
aspirant pracy socjalnej

Sprawdził:

Marta Waszkiewicz
Kierownik M-GOPS
w Białej Piskiej